

जलस्वराज्य - २ कार्यक्रम.

पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागाच्या
स्तरावर (राज्यस्तरावर) सतर्कता
यंत्रणा गठीत करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: जस्वप्र-०११७/ प्र. क्र. ३६ / पापु-११

गोकुळदास तेजपाल रुग्णालय संकुल इमारत, ७ वा मजला,

नवीन मंत्रालय, लोकमान्य टिळक मार्ग, मुंबई ४००००१

दिनांक : १८ मार्च, २०१७

प्रस्तावना :-

पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागांतर्गत ग्रामीण पाणी पुरवठा व स्वच्छता क्षेत्रीय अंतर्गत राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रम (NRDWP), महाराष्ट्र सुजल निर्मल अभियान, मुख्यमंत्री ग्रामीण पेयजल कार्यक्रम, स्वच्छ भारत अभियान, दलित नागरी वस्ती व जागतिक बँकेच्या अर्थसहाय्याने जलस्वराज्य -२ कार्यक्रम या योजनांची अंमलबजावणी करण्यात येते. या सर्व योजनांकरिता तसेच विभागाच्या अधिपत्याखालील भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण या सर्व यंत्रणांकरिता विभागाच्या स्तरावर सर्व समावेशक सतर्कता यंत्रणा गठीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागामार्फत कार्यान्वित करण्यात येत असलेल्या सर्व योजनांकरिता तसेच विभागाच्या अधिपत्याखालील महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा या सर्व संस्थांकरिता सतर्कता यंत्रणा गठीत करण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे.

अ) सतर्कता कक्षाचा आराखडा:-

अ.क्र.	अधिकारी	पद
१	प्रधान सचिव, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग	सतर्कता प्रमुख
२	उप सचिव (पापु-२५), पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग	सतर्कता अधिकारी
३	संचालक, पाणी व स्वच्छता सहाय्य संस्था	सतर्कता अधिकारी
४	अवर सचिव (पापु-०९) / पापु-११), पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग	सतर्कता अधिकारी व समन्वयक
५	अधीक्षक अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण	सतर्कता अधिकारी
६	वरिष्ठ जल भूवैज्ञानिक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा	सतर्कता अधिकारी
७	वरिष्ठ लेखाधिकारी, पाणी व स्वच्छता सहाय्य संस्था	सतर्कता अधिकारी

सदर कक्ष कार्यासन पापु-२५, पाणी व स्वच्छता सहाय्य संस्था (WSSO) मध्ये स्थापित असेल.

ब) संनियंत्रण कक्षाचे उद्दिष्ट (Objective)

- I. प्रत्यक्ष कार्यक्षेत्रावर काम करणाऱ्या अधिकारी व कर्मचाऱ्यांना योग्य गुणवत्ता राखण्यासंदर्भात तसेच विहित पद्धती नुसारच काम करण्यासंदर्भात (Standard Procedures) जाणीव करून देणे / प्रवृत्त करणे.
- II. योजनेच्या कामांचे व पाणी पुरवठा केंद्राच्या कार्य पद्धतीचे तांत्रिक परिक्षण करणे. तसेच, आवश्यकतेनुसार सुधारणा सुचविणे.
- III. कार्यक्षेत्रावरील कामाच्या गुणवत्तेतील त्रुटी निदर्शनास आणणे.
- IV. परिक्षणादरम्यान आढळणाऱ्या त्रुटींच्या अनुषंगाने व कामांचा योग्य दर्जा राखण्यासाठी आवश्यकतेनुसार मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करणे.
- V. नळ पाणी पुरवठा योजनांचा उद्भव, देखभाल व दुरुस्ती व अस्तित्वातील असलेल्या योजना यानुसार योजनेच्या शाश्वतेबाबत (Sustainability) परिक्षण करणे.
- VI. योजनांच्या कामांना व पाणी शुध्दीकरण केंद्रांना अकस्मात भेटी देणे.
- VII. स्वच्छ भारत मिशन (ग्रामीण) योजनेंतर्गत राबविण्यात येणाऱ्या कामांची तपासणी करणे.

क) सनियंत्रण कक्षाच्या कामाची व्याप्ती (Scope)

- I. पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागामार्फत राबविल्या जाणाऱ्या सर्व ग्रामीण तसेच शहरालगतच्या गावांमधील योजनांच्या कामांचे टप्पानिहाय व मंजूर कृती आराखड्यानुसार नियमित गुणवत्ता परिक्षण करणे. सदर परिक्षण हे पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागाचे अंतर्गत तांत्रिक परिक्षण (Internal Technical Audit) राहिल.
- II. पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागातर्फे देखभाल व दुरुस्ती केल्या जाणाऱ्या पाणी पुरवठा केंद्राच्या कार्यपद्धतीचे परिक्षण करणे.
- III. शासनाच्या विविध कार्यक्रम / स्वच्छता अभियानांतर्गत राबविण्यात येणाऱ्या पाणी पुरवठा तसेच स्वच्छता अभियानाकरिता लाचलुचपत प्रतिबंधक कायदा व इंडियन पिनल कोड मधील आदेशाच्या अनुषंगाने तक्रारी संबंधित विभागाकडे अथवा याबाबत पाठपुरावा करणे.

ड) सतर्कता कक्षाची कार्यकक्षा:-

- I. उप सचिव (पापु-२५) हे प्रधान सचिव, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग यांच्या थेट नियंत्रणाखाली व सूचनेनुसार कार्य करतील. सतर्कता कक्षातील अधिकारी यांनी पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागांतर्गत सुरु असलेल्या अथवा कार्यान्वित झालेल्या योजनांच्या प्राप्त तक्रारींच्या अनुषंगाने अथवा स्वयंस्फूर्तीने (Sumoto) तपासणी करावी.
- II. उप सचिव (पापु-२५) व संचालक, पाणी व स्वच्छता सहाय्य संस्था यांनी नियमातील तपासणीसाठीचा त्रैमासिक आराखडा तयार करून प्रधान सचिव यांना सादर करावा. त्यांच्या मान्यतेने आवश्यकतेप्रमाणे प्राधान्यक्रमाने तपासणीचा कार्यक्रम ठरवावा.
- III. **अहवाल:-** संचालक, पाणी व स्वच्छता सहाय्य संस्था (वासो) यांनी सदर पूर्व निरीक्षण (Stroke) तपासणीचा आढावा घेवून प्रधान सचिव यांना मासिक अहवाल सादर करावा.
- IV. प्रधान सचिव, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग (सतर्कता प्रमुख) यांनी वेळोवेळी दिलेल्या निर्देशांचे महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणातील कार्यरत गुणवत्ता परिक्षण पथकाने अनुपालन

करुन त्या अनुषंगाने पाणी पुरवठा योजनांची पाहणी करुन त्याबाबतचा अहवाल राज्यस्तरीय सतर्कता कक्षास सादर करणे बंधनकारक असेल.

- V. सतर्कता कक्षाच्या आवश्यकतेनुसार क्षेत्रीय अधिकारी (महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण व भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा) ग्रामीण पाणी पुरवठा व जिल्हा परिषदेमधील संबंधित अधिकारी यांच्या सेवा घेण्याची मुभा राहिल.
- VI. तपासणी दरम्यान कामाची प्रत्यक्ष पाहणी व्यतिरिक्त आवश्यक कागदपत्रांची तपासणी तसेच लेखा तपासणी सदर अधिकारी करू शकेल. याशिवाय कामकाजाच्या बाबतीत निविदेतील उद्देश व शासनाद्वारे देण्यात आलेली मानके यानुसार कामकाज होते किंवा नाही याबाबतीतही सतर्कता अधिकारी तपासणी करू शकेल. सतर्कता कक्षातील अधिकारी यांनी कोणतीही पूर्व सूचना न देता प्रत्यक्ष कार्यास भेट देवून तपासणी करण्याचे अधिकार राहतील.
- VII. कोणत्याही नागरिकाच्या तक्रारीच्या अनुषंगाने तपासणी करण्यासाठी सतर्कता कक्ष प्राधान्य देईल.
- VIII. शासनाकडून, लोक प्रतिनिधी किंवा घटनात्मक पदावर कार्यरत इतर महत्वाच्या व्यक्ती यांच्याकडून प्राप्त झालेल्या तक्रारी व सूचनेच्या अनुषंगाने तपासणी करण्याबाबत प्राधान्य क्रमांक ठरवण्याचे अधिकार प्रधान सचिव, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग यांना असतील.
- IX. सतर्कता कक्षाने केलेल्या कामाचा अहवाल प्रधान सचिव यांच्या मान्यतेने अंतिम करण्यात येईल.
- X. तपासणी अंती सतर्कता अधिकारी यांना तपासणी करण्यात आलेल्या प्रकरणांमध्ये पोलिस अथवा न्यायिक संस्थेची आवश्यकता आहे, अशी प्रकरणे लाचलुचपत प्रतिबंधक कायदा अथवा संबंधित इतर कायदे यांच्यामधील तरतुदीनुसार पूर्ण करण्याकरिता संबंधित विभागास पाठविण्यात यावी.

इ) सतर्कता कक्षामधील अधिकार्यांची नियुक्ती:-

- I. सतर्कता कक्षामध्ये नियुक्त अधिकारी ज्या पदावर कार्यरत आहेत. त्या पदाच्या जबाबदाऱ्यांसह सतर्कता कक्षाचे कामकाज हाताळतील. सदर कक्षामधील सर्व अधिकारी, प्रधान सचिव यांचे पर्यवेक्षक व प्रशासकीय नियंत्रणाखाली कार्यरत राहतील.
- II. सतर्कतेच्या कक्षामध्ये प्रतिनियुक्तीने कार्यरत अधिकार्यांना कोणत्याही प्रकारे स्वतंत्र भत्ता अनुज्ञेय नसेल.
- III. सतर्कता अधिकार्यांना कायमस्वरूपी वाहन देण्यात येणार नाही. तथापि जेव्हा आवश्यक असेल तेव्हा उप सचिव (पापु-२५) यांच्या पूर्व मान्यतेने भाडे कराराने वाहन घेण्याची मुभा राहिल.
- IV. सतर्कता अधिकार्यांच्या दौऱ्यांकरिता शासन नियमाप्रमाणे प्रवास भत्ता व दैनिक भत्ता अनुज्ञेय राहिल.
- V. सतर्कता कक्षाकरिता कार्यरत अधिकारी व कर्मचारी यांना सतर्कतेकरिता स्वतंत्र ओळखपत्र देण्यात येईल.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०१७०३१८१३०१०१२४२८ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(विद्या हम्पय्या)
शासनाचे अवर सचिव

प्रत आवश्यक त्या कार्यवाहीकरिता :-

१. संचालक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पुणे.
२. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)

३. संचालक, पाणी व स्वच्छता सहाय्य संस्था, सिडको भवन, बेलापूर, नवी मुंबई.

प्रत :-

१. मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२. मा. मंत्री (पाणी पुरवठा व स्वच्छता) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा. राज्यमंत्री (पाणी पुरवठा व स्वच्छता) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा. मंत्री (सर्व) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा. विधानसभा / विधानपरिषद सदस्य (सर्व), महाराष्ट्र विधीमंडळ सचिवालय, मुंबई.
६. मुख्य सचिव यांचे उप सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
७. प्रधान सचिव, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
८. विभागीय आयुक्त, प्रादेशिक विभागीय कार्यालय, कोकण.
९. सदस्य सचिव, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, मुंबई.
१०. संचालक (तांत्रिक), महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, मुंबई.
११. संचालक (वित्त), महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, सिडको भवन, बेलापूर, नवी मुंबई.
१२. महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई.
१३. महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), नागपूर.
१४. जिल्हाधिकारी, रत्नागिरी.
१५. उप सचिव (सर्व) व मुख्य अभियंता तथा वि.का.अ., पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१६. अधीक्षक अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण मंडळ (सर्व).
१७. उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (पाणी व स्वच्छता), जिल्हा परिषद (सर्व).
१८. कार्यकारी अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण (सर्व).
१९. कार्यकारी अभियंता, ग्रामीण पाणी पुरवठा विभाग, जिल्हा परिषद (सर्व).
२०. वरिष्ठ भूवैज्ञानिक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा (सर्व).
२१. पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागातील सर्व पर्यवेक्षीय अधिकारी व कार्यासने, मंत्रालय, मुंबई.
२२. निवड नस्ती (कार्यासन पापु-११), पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, बेलापूर, नवी मुंबई.